

Direktivförslag om mönsterskydd för reservdelar

Justitiedepartementet

2004-10-19

Dokumentbeteckning

KOM (2004) 582

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 98/71/EC on the legal protection of designs

Sammanfattning

Förslaget syftar till att harmonisera medlemsstaternas regler om *mönsterskydd för reservdelar*. Enligt direktivförslaget skall det införas en *begränsning* av mönsterskyddet för sådana delar som måste ha ett visst utseende för att passa till en sammansatt produkt, s.k. must match delar. En innehavare av ett mönsterskydd skall inte kunna hindra tillverkning och försäljning av kopior av sådana mönsterskyddade delar om delarna skall användas för att reparera en sammansatt produkt, t.ex. en bil.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

1.1.1 Bakgrund

Mönsterskyddslagstiftningens syfte är att ge ett immaterialrättsligt skydd för nyskapande formgivning, såväl för hantverks- och industriprodukter som för prydnads- och nyttoföremål. 1998 antogs EG-direktivet om mönsterskydd (98/71/EG), mönsterskyddsdirektivet.

Under förhandlingarna om mönsterskyddsdirektivet var frågan om skydd för reservdelar, närmare bestämt *bilreservdelar*, den absolut mest kontroversiella. Man lyckades inte nå någon uppgörelse när det gällde

mönsterskydd för sådana synliga delar som måste utformas på ett visst sätt för att passa till en sammansatt produkt, s.k. must match delar. Typiska exempel på sådana delar är olika karossdelar, som framskärmar eller motorhuven, till en bil. Kommissionen föreslog ursprungligen att skyddet för s.k. must match delar skulle vara begränsat till tre år. Motivet till särlösningen för sådana delar var att en bil typiskt sett är den dyraste kapitalvara en konsument köper, och om den behöver repareras är konsumenten beroende av en reservdel med samma utseende som originalet. Risken för missbruk av den ensamrätt som mönsterskyddet ger var därför, enligt kommissionen, särskilt stor. Europaparlamentet gick emellertid på en annan linje och föreslog i stället ett tvångslicenssystem för bilreservdelar, innebärande att mönsterskyddet inte skulle kunna användas för att hindra användning av reservdelar för reparationsändamål men att ersättning skulle utgå för användningen. Rådet kunde dock inte godta en sådan regel. I stället infördes en s.k. ”status quo-klausul” som innebar att medlemsstaterna tills vidare fick behålla sina bestämmelser om reservdelar.

1.1.2 Direktivets innehåll

Förslaget innebär att det införs en begränsning i mönsterskyddet för vissa reservdelar som innebär att mönsterskyddet inte ska sträcka sig till den s.k. eftermarknaden. En innehavare av ett mönsterskydd kommer enligt förslaget inte att kunna hindra tillverkning och försäljning av kopior av en mönsterskyddad produkt om kopiorna skall användas för att reparera en sammansatt produkt, t.ex. en bil. Förslaget är begränsat till synliga delar som måste ha en viss utformning för att passa till en sammansatt produkt (s.k. must match delar), t.ex. olika karossdelar till en bil (delar som normalt sett inte syns, t.ex. delar under motorhuven, kan överhuvudtaget inte mönsterskyddas). Förslaget är dock inte begränsat till bildelar men det är där det finns starka motstående intressen mellan de olika medlemsstaterna. Förslaget är i linje med vad som övergångsvis gäller på gemenskapsnivå enligt artikel 110, EG-förordningen om gemenskapsformgivning.

Det skäl som framförallt framförs av kommissionen för den föreslagna begränsningen är att mönsterskyddet leder till att priset på reservdelar blir högre än vad fallet skulle vara om fri konkurrens rådde. Kommissionen menar även att förslaget leder till att det skapas nya arbetstillfällen inom EU.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

I Sverige (liksom i ett antal andra medlemsstater, t.ex. Tyskland och Frankrike) finns inte någon sådan begränsning av mönsterskyddet för reservdelar som nu föreslås av kommissionen. I Sverige kan man alltså i dag mönsterskydda bilreservdelar och skyddet gäller även i förhållande till delar som används för reparation. Skyddet för delar som används för reparation av

en sammansatt produkt är dock begränsat till 15 år, jämfört med maximalt 25 år för andra produkter, se 24 § mönsterskyddslagen (1970:48).

2004/05:FPM30

Om det nu aktuella direktivförslaget antas av rådet kommer Sverige att bli tvunget att införa en begränsning av mönsterskyddet för reservdelar.

1.3 Budgetära konsekvenser

Såvitt kan bedömas medför förslaget inga budgetära konsekvenser. Eventuella budgetära konsekvenser med anledning av förslaget skall finansieras inom befintliga anslag.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Direktivförslaget är kontroversiellt och har redan mött starka reaktioner, både i Sverige och i andra medlemsstater.

För svensk del pågår beredning av en ståndpunkt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget kommer att behandlas i en rådsarbetsgrupp den 3 december 2004, varefter medlemsstaternas ståndpunkter tydligare kommer att kunna kartläggas. Det kan dock redan nu konstateras att förslaget har föranlett starka reaktioner i de länder som har en betydande bilindustri.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Någon inställning från rådet eller Europaparlamentet finns ännu inte.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har ännu inte remitterats till berörda kretsar.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Direktivförslaget skall remitteras till svenska intressenter och beredas inom regeringskansliet i syfte att få underlag för den svenska ståndpunkten. Det kan inte nu anges någon tidpunkt när ett direktiv kommer att kunna antas.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

2004/05:FPM30

Artikel 95 EG har återöppnats. Bestämmelsen hänvisar till beslutsförfarandet i artikel 251 EG. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet. Europaparlamentet har medbestämmanderätt.